

U BENT VEROORDEELD

U bent onlangs veroordeeld door de strafrechter. Hij heeft u een straf of maatregel opgelegd. In deze brochure leest u welke verschillende soorten straffen en maatregelen er bestaan, en hoe zij worden uitgevoerd. Ook vindt u informatie over wat u kunt doen als u het niet eens bent met de beslissing van de rechter. Als u niet "vrij" bent op het moment van de zitting, omdat u in voorarrest zit, gelden een paar bijzondere regels. In het huis van bewaring kunnen ze u daarover meer informatie geven.*

** Waar in deze brochure 'hij' staat, kan ook 'zij' worden gelezen.*

INHOUD

De veroordeling	3
Registratie	3
De Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden	3
De reclassering	4
Welke straffen en maatregelen kunnen u worden opgelegd?	4
Straffen	5
Maatregelen	8
De uitvoering van de straf of maatregel	9
Kosten	9
Wat kunt u doen na de veroordeling?	10
Rechtsbijstand	10
U gaat in hoger beroep	10
U gaat in cassatie	11
Het gratieverzoek	11
Bij wie kunt u terecht voor meer informatie?	12
Meer informatie en brochures	13

De veroordeling

U bent veroordeeld door de (kanton-)rechter. Als u de uitspraak van de rechter niet hebt kunnen bijwonen, kunt u bij de griffie van de rechtbank informeren naar de afloop van uw zaak. Dat moet u zo snel mogelijk doen. Als u het namelijk niet eens bent met de beslissing van de rechter, kunt u daartegen in hoger beroep gaan. Dat moet u wel binnen een bepaalde termijn doen. Meer hierover leest u op pagina 10.

Registratie

Vanaf het moment dat u wordt verdacht van een strafbaar feit worden de gegevens over uw strafzaak in het Justitieel Documentatie Systeem opgenomen. In dit register staat alle informatie over de afwikkeling van de strafzaak tot en met de onherroepelijke veroordeling en tegenwoordig ook informatie over de executie/tenuitvoerlegging van die onherroepelijke veroordeling (dus bijvoorbeeld of de gevangenisstraf is uitgezeten en of een taakstraf of geldboete is voldaan). Ook informatie over strafzaken die het Openbaar Ministerie afdoet, en over zogenaamde Mulderafdoeningen bij verkeersovertredingen, is in het register te vinden.

De informatie die in het register is opgenomen, kan onder andere worden geraadpleegd voor de verstrekking van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

Sommige werkgevers willen zo'n verklaring hebben als ze iemand in dienst nemen.

U kunt een VOG aanvragen bij de burgemeester van uw gemeente. Meer informatie hierover vindt u op www.rijksoverheid.nl.

De Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden

Mensen die zijn veroordeeld voor een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten zijn verplicht celmateriaal af te staan voor DNA-onderzoek. Onder veroordeelden worden personen verstaan die zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf, een taakstraf, een terbeschikkingstelling, een plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, een plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders of in een inrichting voor jeugdigen.

Het materiaal wordt bewaard in de DNA-databank. Met de gegevens uit die databank kunnen daders van (zware) misdrijven sneller worden opgespoord. Soms kunnen misdrijven zelfs worden voorkomen.

De reclassering

Als u wordt veroordeeld, legt de rechter vaak een straf of een maatregel op. De rechter of de officier van justitie kan vervolgens bepalen of u onder toezicht van de reclassering komt te staan. De reclassering probeert te voorkomen dat veroordeelden opnieuw een strafbaar feit plegen. De reclassering controleert of u zich aan de maatregelen houdt. Een bijzondere maatregel kan bijvoorbeeld zijn dat u een behandeling of gedragstraining volgt. Als u een vrijheidstraf uitzit, kan ook de directeur van de gevangenis vragen of de reclassering u gaat helpen. U komt verder in aanraking met de reclassering als de rechter u een taakstraf oplegt. De reclassering verzorgt de uitvoering van de taakstraf.

Welke straffen en maatregelen kunnen u worden opgelegd?

De rechter heeft u een straf, een maatregel of misschien beide opgelegd. Het verschil tussen een straf en een maatregel is, dat een maatregel ook kan worden opgelegd als u niet schuldig bent, maar wel een strafbaar feit hebt gepleegd. Dat is bijvoorbeeld het geval als u op het moment dat u het strafbare feit pleegde niet toerekeningsvatbaar was. Straffen kunnen onvoorwaardelijk, maar ook voorwaardelijk worden opgelegd. Een onvoorwaardelijke straf wordt altijd uitgevoerd. Een voorwaardelijk opgelegde straf wordt alleen uitgevoerd als u binnen een bepaalde termijn na uw veroordeling opnieuw een strafbaar feit pleegt. De rechter bepaalt hoe lang die termijn is.

Naast de voorwaarde dat u binnen de gestelde termijn geen strafbare feiten meer pleegt, kan de rechter andere voorwaarden stellen. Hij kan bijvoorbeeld eisen dat u een bepaalde training of behandeling volgt. Doet u dit niet, dan moet u alsnog de voorwaardelijk opgelegde straf ondergaan.

Straffen

U kunt verschillende soorten straffen krijgen. De hoofdstraffen die de rechter u kan opleggen zijn:

- een celstraf (gevangenisstraf of hechtenis);
- een geldboete;
- een taakstraf.

Naast de hoofdstraffen zijn er bijkomende straffen die de rechter op kan leggen.

Celstraf

Een celstraf wordt ook wel vrijheidstraf genoemd. Als de rechter u tot een celstraf heeft veroordeeld, krijgt u een brief waarin u kunt lezen of u uw straf in een gevangenis of in een huis van bewaring moet uitzitten. Bent u het niet eens met de plaatsing in een bepaalde gevangenis, dan kunt u daartegen in beroep gaan. U moet dan een beroepschrift indienen bij de directeur van de inrichting waarin u bent geplaatst. Ook als u tijdens uw celstraf wordt overgeplaatst naar een andere inrichting kunt u een beroepschrift indienen. De brief die u krijgt na uw veroordeling bevat verder informatie over waar en wanneer u zich voor de straf moet melden. Meldt u zich niet op de aangegeven dag, dan haalt de politie u op.

Wie in de gevangenis of een huis van bewaring zit, wordt gedetineerde genoemd. Als gedetineerde hebt u bepaalde rechten, zoals het recht op bezoek, het recht om te telefoneren en het recht om post te ontvangen. Over deze rechten kunnen ze u meer vertellen in de gevangenis of het huis van bewaring waarin u zit.

Uitstel

Als u een vrijheidstraf moet uitzitten, kunt u in bijzondere gevallen om uitstel vragen. Bijvoorbeeld omdat u ziek bent, of in verband met uw werk. U moet dan zo snel mogelijk een brief sturen naar de instantie die u heeft opgeroepen. U kunt dan een verklaring van uw arts of uw werkgever meesturen. Hebt u een vrijheidstraf van minder dan veertien dagen gekregen, dan kunt u vragen of u de straf op bepaalde dagen van de week mag uitzitten. Dat kan alleen als u daarvoor een goede reden hebt. U kunt bijvoorbeeld, als u door de week werkt, vragen of u de straf tijdens de weekeinden mag uitzitten.

Voorwaardelijke invrijheidstelling

Als zich géén bijzondere omstandigheden voordoen, kunt u onder voorwaarden vervroegd in vrijheid worden gesteld. Dat staat in de Wet voorwaardelijke invrijheidstelling die op 1 juli 2008 in werking is getreden. Voorwaardelijke invrijheidstelling kan alleen bij straffen van meer dan een jaar. De algemene voorwaarde die daarbij geldt is dat u tijdens uw proeftijd niet opnieuw een delict mag plegen. Deze proeftijd gaat in op het moment van de invrijheidstelling. De proeftijd is gelijk aan het restant van de straf, maar duurt minstens één jaar.

Naast de algemene voorwaarde kan het openbaar ministerie bijzondere voorwaarden stellen, zoals een alcoholverbod of het volgen van een bepaalde training of behandeling. Het openbaar ministerie stelt ook voor de bijzondere voorwaarden een proeftijd vast. Deze proeftijd kan nooit langer duren dan het restant van de straf. Het minimum van één jaar geldt dus niet voor de bijzondere voorwaarden.

Als iemand de voorwaarden van zijn vrijlating niet naleeft, volgt meteen een reactie. Die kan variëren van een waarschuwing tot het beëindigen van de invrijheidstelling. De rechter neemt daarover een beslissing.

Wie zich tijdens zijn detentie ernstig misdraagt, of een strafbaar feit pleegt, komt vaak niet in aanmerking voor voorwaardelijke invrijheidstelling. Dat geldt ook voor mensen die hebben geprobeerd te ontsnappen, of die niet willen meewerken aan programma's om te voorkomen dat zij opnieuw een delict plegen.

Geldboete

Als de rechter u een geldboete heeft opgelegd, ontvangt u na enkele weken een acceptgiro. U kunt de boete betalen via uw giro- of bankrekening of direct bij de griffie van de rechtbank. Het is verstandig de boete op tijd te betalen. Op de acceptgiro staat de datum waarop u uiterlijk moet betalen. Als u de boete voor die datum niet of niet helemaal hebt betaald, ontvangt u een herinnering. Tegelijk met die herinnering wordt de boete verhoogd. Als u daarna nog steeds niet betaalt, kan de deurwaarder beslag leggen op uw geld en op uw spullen. Uit de opbrengst zullen de verhoogde boete en deurwaarderskosten worden betaald. In het uiterste geval moet u in plaats van de boete een celstraf uitzitten. Dat heet vervangende hechtenis. Soms kunt u de boete in termijnen betalen, en in bijzondere gevallen kunt u uitstel van betaling krijgen. Als u denkt dat u hiervoor in aanmerking komt, moet u dat zo snel mogelijk aan de officier van justitie melden.

Taakstraf

Naast een celstraf en een geldboete kan de rechter ook een taakstraf opleggen. Ook kan de rechter een combinatie van een celstraf van maximaal zes maanden en een taakstraf opleggen of een geldboete met een taakstraf. De reclassering coördineert de uitvoering van de taakstraffen. Een taakstraf bestaat uit het verrichten van onbetaalde arbeid. U verricht de taakstraf in uw eigen tijd. Als u overdag werkt of een opleiding volgt, kunt u de straf 's avonds en in de weekeinden verrichten. In het vonnis van de rechter staat precies welke taakstraf u hebt gekregen, hoe lang die taakstraf duurt en binnen welke tijd u de straf moet hebben uitgevoerd. Als u de taakstraf niet goed uitvoert, wordt u in vervangende hechtenis genomen. Dit betekent dat de taakstraf wordt omgezet in een celstraf. In het vonnis staat aangegeven hoeveel dagen celstraf u moet uitzitten in plaats van de taakstraf.

Bijkomende straffen

De rechter kan u naast de hoofdstraf één of meer bijkomende straffen opleggen. Maar ook kan hij u alléén een bijkomende straf opleggen. De bijkomende straffen hebben meestal iets te maken met het strafbare feit dat u hebt gepleegd. Dit zijn bijkomende straffen die u kunt krijgen:

- ontzetting uit een bepaald recht; het bekendste voorbeeld hiervan is de ontzegging uit de rijbevoegdheid. Ook kan de rechter u het kiesrecht, of het recht uw beroep uit te oefenen ontnemen;
- verbeurdverklaring van een in beslag genomen voorwerp; de overheid kan voorwerpen die te maken hebben met het misdrijf dat u hebt gepleegd in beslag nemen;
- openbaarmaking van het vonnis.

Maatregelen

Voor het opleggen van een straf moet vaststaan dat de dader schuld heeft aan het gepleegde feit. Een maatregel kan ook opgelegd worden als u niet schuldig bent, maar wel een strafbaar feit hebt gepleegd. Dat is bijvoorbeeld het geval als de rechter vindt dat u ontoerekeningsvatbaar bent. Een maatregel kan samen met een straf worden opgelegd. Maatregelen zijn bijvoorbeeld:

- terbeschikkingstelling (TBS);
- plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD);
- ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel;
- onttrekking van voorwerpen aan het verkeer;
- betalen van een schadevergoeding.

Terbeschikkingstelling (TBS)

Terbeschikkingstelling kan worden opgelegd als u een misdrijf hebt gepleegd terwijl u ontoerekeningsvatbaar was. Tbs wordt altijd opgelegd voor de duur van twee jaar. De rechter kan die periode steeds met één of twee jaar verlengen. TBS duurt meestal vier jaar; alleen als de TBS is opgelegd voor een geweldsdelict is onbeperkte verlenging mogelijk.

TBS kan worden opgelegd met of zonder verpleging. TBS met verpleging houdt in dat u binnen een inrichting wordt verzorgd en behandeld. Bij TBS zonder verpleging verblijft u niet in een inrichting. U wordt dan begeleid door de reclassering. TBS zonder verpleging kan maar één keer worden verlengd.

Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD)

Als u veel criminele feiten pleegt, en steeds in herhaling valt, kan u voor langere tijd van uw vrijheid worden beroofd. U wordt dan voor maximaal twee jaar in een speciale inrichting vastgehouden. Tijdens die periode wordt geprobeerd uw gedrag te beïnvloeden, zodat het risico dat u opnieuw strafbare feiten pleegt wordt verkleind.

Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

Deze maatregel houdt in dat het financiële voordeel dat u hebt gekregen, doordat u strafbare feiten pleegde, van u wordt afgenomen.

Onttrekking van gevaarlijke voorwerpen aan het verkeer

Gevaarlijke voorwerpen die te maken hebben met een overtreding of een misdrijf kunnen u worden afgenomen. Het gaat meestal om voorwerpen die zijn gebruikt bij het plegen van het strafbare feit. Ook als de rechter u niet heeft veroordeeld, kan hij voorwerpen onttrekken aan het verkeer.

Schadevergoeding aan het slachtoffer

Het slachtoffer van een strafbaar feit kan van de dader schadevergoeding eisen. Dit kan hij doen door zich te voegen in het strafproces. De rechter bepaalt of de eis van het slachtoffer wordt toegewezen. De rechter kan ook een verplichting tot schadevergoeding opleggen, zonder dat het slachtoffer daarom heeft gevraagd. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een schadevergoedingsmaatregel. Betaalt u niet, dan kan er beslag worden gelegd op uw bezittingen. In het uiterste geval wordt u in hechtenis genomen; uw verplichting de schadevergoeding aan het slachtoffer te betalen blijft wel bestaan.

De uitvoering van de straf of maatregel

Als er geen hoger beroep of cassatie meer voor u open staat, is de veroordeling onherroepelijk, dat wil zeggen: definitief. Pas dan kan de straf worden uitgevoerd.

Kosten

Een strafproces, en de uitvoering van een straf, kosten geld. De meeste van deze kosten betaalt de Staat. Als u in staat bent een advocaat te betalen, moet u de kosten van rechtsbijstand in beginsel zelf dragen, als u veroordeeld bent tot een straf of maatregel. Is de zaak definitief ten einde en heeft de rechter u geen straf of maatregel opgelegd, dan kunt u binnen drie maanden na de uitspraak een verzoek om vergoeding krijgen van de door u gemaakte kosten. Dit geldt ook voor de periode dat u voorafgaand aan het strafproces hebt vastgezet. Hiervoor kunt u een schadevergoeding ontvangen. Als u wel schuldig bent verklaard, maar de rechter legt u geen straf op vanwege uw persoonlijke omstandigheden, is geen vergoeding mogelijk. Voor vergoeding komen in aanmerking reis- en verblijfkosten, advocaatkosten en alle eventuele andere kosten die u hebt gemaakt in het belang van het onderzoek, bijvoorbeeld de kosten voor getuigen en deskundigen. Een aanvraag voor vergoeding kunt u indienen bij de griffie van het gerecht waar uw zaak het laatst is behandeld. De griffie kan u nader informeren.

Wat kunt u doen na de veroordeling?

Als u het niet eens bent met de uitspraak van de rechter, kunt u in hoger beroep gaan. U kunt maar één keer in hoger beroep. Hebt u dat al gedaan, dan kunt u in sommige gevallen nog in cassatie. U moet hoger beroep of een cassatie binnen een bepaalde termijn instellen. Meestal is dat veertien dagen na de uitspraak. In sommige gevallen gaat de beroepstermijn niet direct na de uitspraak van de rechter in, bijvoorbeeld als de dagvaarding niet aan u persoonlijk is uitgereikt én u niet op de zitting aanwezig bent geweest. Bij de griffie van het gerecht dat uw zaak behandelde, kunt u vragen wat voor u de exacte beroeps termijn is. Als u een advocaat hebt, kan ook hij u dat vertellen. Na het verstrijken van de beroepstermijn is het vonnis definitief.

Nota bene ook de officier van justitie kan het oneens zijn met een uitspraak van de rechter. Houd er dus rekening mee dat ook hij in hoger beroep of in cassatie kan gaan. Als hij dat doet, ontvangt u hierover bericht.

Rechtsbijstand

Als u in hoger beroep wilt gaan, hoeft u geen advocaat te nemen. In strafzaken mag u namelijk uw eigen verdediging voeren. Toch is het vaak verstandig om een advocaat in te schakelen. Of misschien hebt u al een advocaat. Hij weet precies hoe alles werkt, welke rechten u hebt en aan welke termijnen u zich moet houden. Als u in cassatie wilt gaan, moet u een advocaat nemen. Als u de rechtsbijstand niet zelf kunt betalen, kan uw advocaat een toevoeging voor u vragen. U betaalt over het algemeen wel een eigen bijdrage. De hoogte van die bijdrage hangt af van uw inkomen en uw vermogen. Uw advocaat of het Juridisch Loket kan u hierover meer vertellen.

U gaat in hoger beroep

Als u in hoger beroep gaat, wordt uw zaak behandeld door een gerechtshof. U wordt daarvoor opnieuw gedagvaard. De gang van zaken in hoger beroep lijkt veel op de gang van zaken bij de eerste rechter. Als u in hoger beroep wilt gaan, geeft u een verklaring af bij de griffie van het gerecht dat uw zaak de eerste keer behandelde. U kunt zelf die verklaring afgeven, maar u kunt dat ook door uw advocaat of een gemachtigde laten doen. Laat u de termijn voor hoger beroep – meestal veertien

dagen – verstrijken, dan wordt het vonnis definitief. U kunt tegen ieder vonnis maar één keer in hoger beroep gaan. In lichtere zaken (met een geldboete van niet meer dan € 500) beoordeelt de voorzitter van de strafkamer of er een goede reden is voor een behandeling van het hoger beroep. Bij het aantekenen van hoger beroep kunt u aangeven wat uw voornaamste reden is om beroep in te stellen, bijvoorbeeld de zwaarte van de straf, of omdat u vindt dat u onschuldig bent.

U gaat in cassatie

Als u vindt dat de rechter die als eerste uw zaak behandelde of de rechter die in hoger beroep naar uw zaak keek juridisch gezien niet juist heeft gehandeld, kunt u beroep in cassatie instellen bij de Hoge Raad. Het cassatieberoep verschilt wezenlijk van hoger beroep. De Hoge Raad doet geen onderzoek naar de feiten, maar kijkt alleen of het recht, inclusief de procesregels, juist is toegepast. Als de Hoge Raad vindt dat terecht beroep in cassatie is ingesteld, kan hij twee dingen doen. Hij kan de zaak terugverwijzen of zelf afhandelen. In het eerste geval vernietigt de Hoge Raad de uitspraak en vraagt hij het gerechtshof of de rechtbank die eerder uitspraak heeft gedaan, opnieuw uitspraak te doen. Tegen deze uitspraak staat dan opnieuw de mogelijkheid van beroep in cassatie open. In het tweede geval doet de Hoge Raad zelf uitspraak. Als de Hoge Raad het cassatieberoep ongegrond verklaart of afwijst, wordt daarmee de veroordeling definitief. U kunt dan wel nog een gratieverzoek indienen. Bij overtredingen is de mogelijkheid tot beroep in cassatie beperkt. Cassatie stelt u op dezelfde manier in als hoger beroep. U levert een verklaring in bij de griffie van het gerecht dat uw zaak in hoger beroep behandelde. U kunt zelf die verklaring afgeven, maar u kunt het ook door uw advocaat of een gemachtigde laten doen. De griffie stuurt uw verklaring door naar de Hoge Raad. Bij cassatie moet een advocaat bovendien namens u een schriftelijk stuk in te leveren, waarin de redenen staan waarom u in cassatie gaat. Ook voor cassatie geldt meestal een termijn van veertien dagen. Als u die termijn laat verstrijken, wordt het vonnis of arrest definitief.

Het gratieverzoek

Als er geen hoger beroep of cassatie meer voor u open staat, is het vonnis definitief. U kunt dan wel nog gratie vragen. Gratie vragen heeft alleen zin als na de uitspraak van het definitieve vonnis nieuwe (persoonlijke) omstandigheden naar voren zijn gekomen, die de rechter nog niet kende. Deze omstandigheden moeten dan wel zó

belangrijk zijn dat de rechter op grond daarvan misschien tot een andere beslissing zou zijn gekomen.

Meer informatie over het indienen van een gratieverzoek vindt u in het Gratieformulier. Het gratieverzoek zelf doet u door invulling van het formulier. Het Gratieformulier is te downloaden van www.justis.nl/producten/gratie.

De Minister van Veiligheid en Justitie behandelt uw gratieverzoek. Hij vraagt daarvoor advies aan de betrokken rechters. Wordt het gratieverzoek afgewezen, dan wordt de straf uitgevoerd. Verleent de Koning u gratie, dan wordt uw straf verminderd, kwijtgescholden of omgezet in een voorwaardelijke straf. Het veroordelende vonnis blijft in stand. Alleen in de opgelegde straf wordt verandering gebracht. Gratieverlening komt maar heel zelden voor.

Bij wie kunt u terecht voor meer informatie?

Er zijn verschillende personen en instanties die u meer informatie kunnen geven over uw veroordeling en de gevolgen daarvan. De belangrijkste zijn:

- uw advocaat, voor informatie over de procedure en uw rechten als veroordeelde;
- de griffie van een gerecht, onder andere voor meer informatie over hoger beroep en cassatie;
- de parketadministratie, voor informatie over de uitvoering van uw straf;
- het Centraal Justitieel Incasso Bureau te Leeuwarden, voor meer informatie over de inning van een geldboete na een overtreding. Meer informatie vindt u op www.CJIB.nl. U vindt daar ook de relevantie telefoonnummers;
- de reclassering, voor persoonlijke en maatschappelijke problemen die te maken hebben met uw veroordeling en voor vragen over taakstraffen. Reclassering Nederland is telefonisch te bereiken op 030 - 232 49 49 of kijk op www.reclassering.nl;
- de maatschappelijk werker in de justitiële inrichting, voor verschillende soorten problemen.

Op internet vindt u de meeste adressen en telefoonnummers. Voor telefoonnummers van (griffies van) gerechten, officieren van justitie, procureurs-generaal, parketten en justitiële inrichtingen zoekt u onder 'Justitie'.

Ook kunt u kijken op www.rechtspraak.nl of www.dji.nl.

Meer informatie

U vindt de rechterlijke organisatie ook op internet: www.rechtspraak.nl. Hier kunt u onder meer terecht voor adressen van rechtbanken en informatie over procedures bij de rechter. Informatie over het ministerie van Veiligheid en Justitie vindt u op www.justitie.nl. Ook het Openbaar Ministerie heeft een eigen site www.om.nl.

Ook over andere onderwerpen op het gebied van rechtspraak zijn brochures beschikbaar.

U kunt de brochures downloaden op www.rijksoverheid.nl/documenten.

Deze brochure is een uitgave van de Raad voor de rechtspraak, afdeling Communicatie, postbus 90613, 2500 EH Den Haag. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Maart 2017